

ТРИМА МИГРАНТИ В ЕДНА ЛОДКА

(без да споменаваме трафиканта)

Проект за изложба в Българския павилион на Венецианското биенале.

Куратор - Джузепе Лепоре

Художник - Петко Дурмана

Инсталацията е създадена от Петко Дурмана, български автор с международно присъствие и световен принос в използването на технологии и нови медии в художествените практики. Художникът е избран заради успешните си проекти, интерпретиращи по иновативен начин и чрез преживяване предизвикателствата, пред които е изправено човечеството като: влиянието на технологиите за човешкото развитие, климатичните промени, войната и миграцията, която е основна тема на 60-тото издание на Венецианското биенале през 2024-та година.

Мултимедийната инсталация „Трима мигранти в една лодка (без да споменаваме трафиканта)“ е създадена през 2019-та година и е представена първоначално в Кунстхале Röda Sten, Гьотеборг, Швеция, а до края на същата година в Svilara - kulturen stanica, Нови Сад, Centar za kulturnu dekontaminaciju, Белград и KASARNE/KULTURPARK в Кошице

Въпреки успеха при тези представяния и големият интерес на публиката, всички планирани последващи участия бяха отменени заради Коронавирус епидемията в началото на 2020-та година. Представянето на проекта в Българския павилион ще му даде нов старт и възможност чрез информационните канали на Венецианското биенале да достигне до много широка публика.

Инсталацията-пърформанс е създадена като въображаемо пътуване на трима мигранти и трафикант с малка гумена лодка нагоре по течението на река Марица (Еврос на гръцки). Пътуването става през нощта, защото реката е граница между Гърция и Турция и пътниците трябва да са крият денем от граничните полицаи на двете страни, като целта им е да стигнат до България и оттам да продължат към мечтания живот в богатите европейски страни. Река Марица (Еврос) е много опасна част по един от основните маршрути за трафик на мигранти към Европа и там според статистиките е най-големият брой изчезнали неидентифицирани мигранти в Гърция. Инсталацията е вдъхновена от популярната класика „Трима мъже в лодка“ (без да споменаваме кучето) от Джеръм К. Джеръм, като река Темза става река Еврос, тримата приятели стават отчаяни мигранти, кучето става трафикант, а спокойното пътуване от весело приключение се превръща в опасна битка за оцеляване. В диалозите на автора с посетителите са заложили много препратки към сцени, скици и диалози от книгата, като са правени препратки към различни екранизации. Заради нощното им пътуване инсталацията е представена в абсолютно тъмно пространство, в което могат да влязат едновременно около 10 посетители. Те получават преди да влязат устройства за нощно виждане (NVD) с които могат в тъмното да наблюдават пътниците в гумената лодка, разположена в средата на инсталацията, и слушалки, с които да слушат разговорите им с трафиканта, като в някакъв момент и те самите са приканени от него седнат в лодката за да се включат в „пътуването“ и от наблюдаващи се превръщат в мигранти. Зад лодката на стената има инфрачервена прожекция на бреговете на река Марица, заснети от движеща се лодка. Тази прожекция, както и всичко в инсталацията е невидимо без устройствата за нощно виждане, а посетителите получават инструкции как да ги използват и какво да правят вътре в инсталацията от анимация на монитор, разположен на входа. Първоначалното усещане на посетителите е, че те са наблюдаващите и по някакъв начин граничната охрана, но ако приемат да влязат в лодката на нейната символична територия те се превръщат в мигрантите, които се крият и бягат. Този преход понякога е много забележим, защото посетителите изведнъж започват да се оглеждат, когато седнат в лодката и започват да отговарят тихо и притаено на въпросите на автора, изпълняващ ролята на трафиканта, който според интуицията си подхожда властно или приятелски.

Художникът Петко Дурмана най-често започва разговора с посетителите в лодката като обсъжда приготвянето за пътуването, въвлеча ги чрез детайли и така винаги успешно успява да ги вкара в ролята на мигранти. В повечето случаи посетителите първоначално приемат подхода му като игра, но когато започнат да споделят личния си опит, представите и страховете си, те започват да преживяват пътуването, да импровизират и да въвлечат в него и другите „пътници“. Вероятно тъмнината и необичайната обстановка, непринуденият подход, близостта и уютта вътре в лодката ги кара да се отпуснат и да се върнат към детството си, когато с другите деца са си разказвали страшни истории в тъмното и така заедно са преодолявали страховете си. Подходът на автора работи успешно и само единици са оставали резистентни към преживяването, което предлага

неговата инсталация. В подхода си към посетителите авторът изхожда от позицията, че всеки един човек в някаква степен е мигрант или потомък на мигранти, като това включва всички форми на миграцията, дори и тази от едно населено място в друго, а почти всеки е преживял нещо подобно. Целта му е чрез споделянето и припомнянето на собствения си опит да накара посетителите да изпитат емпатия и да предлагат решения на проблемите, предизвикани от миграцията, като това по някакъв начин се превръща в групова терапия на „пътуващите“ в лодката, а чрез слушалките и с всички останали посетители за които това също се превръща в незабравимо преживяване. Разговорите се провеждат на английски език и се излъчват в реално време в слушалките, като чрез софтуерно решение с изкуствен интелект посетителите, които не знаят английски език ще имат избор от симултантни преводи на основните европейски езици. Посетителите, които вече са били вътре в инсталацията могат да излязат на двора на павилиона и да продължат да слушат разговорите със слушалките, като се разположат в удобните надуваеми столове там. “Три мигранта в една лодка (без да споменаваме трафиканта)” интерпретира творчески една от най-важните световни теми, миграцията. Тази тема е особено важна за страни като България, която от една страна беше напусната от близо четвърт от гражданите си през последните десетилетия, а след войните в Сирия и Украйна е подложена на голям миграционен натиск. Миграцията е тема, която вписва България в световните процеси, а изборът на проект “Три мигранта в една лодка (без да споменаваме трафиканта)” за представяне в Българския павилион е продиктуван от успешния му подход с публики от различни страни в Европа, Америка и Азия. Представянето на проекта във Венеция е много специално, защото исторически градът е създаден от бежанци след падението на Рим по време на голямото преселение на народите в началото на средните векове и е постигнал върховете на богатството и славата си благодарение на много мигранти от цялата Римската империя, включително от втората столица Константинопол. Терминът гето идва от едноименната част на Венеция, където са заселвани евреите мигранти.

Пространството на зала Тициан и дворът, където се намира Българския павилион са изключително благоприятни за представянето на инсталацията, защото позволяват много успешно и с минимални намеси да бъдат адаптирани за нейните цели, като осигуряват възможност и за допълнително въздействие чрез контраста на преминаване от тъмното помещение в светлия двор. В ¼ от пространството на залата чрез черна пожароустойчива театрална завеса ще бъде създадена тъмна камера, която ще бъде окачена с меки връзки към наличната конструкция. На входа на залата ще бъде обособено пространство с монитор, където посетителите ще получават устройствата за нощно виждане и слушалките, а докато изчакват реда си ще изгледат инструкционна 3D анимация, която ще бъде развитие на анимацията в проектното предложение. В градината ще бъде създадена релаксираща зона с надуваеми столове, в която посетителите могат да се разхождат или седят, докато слушат (чрез слушалки) разговорите в лодката. За да бъдат опазени срещу разсеяност или евентуална кражба, на всички устройства ще бъдат инсталирани радиомаркери, които ще бъдат засичани от сигнализиращ скенер на изхода на павилиона.

Петко Дурмана ще присъства физически в инсталацията в ролята на Трафиканта общо около един месец през най-интензивните периоди на посещаемост на биеналето, а през останалото време ще води разговорите дистанционно от ателието си в София. Тогава скулптура, наподобяваща тялото му ще се намира в лодката и той ще може да разговаря с посетителите чрез разположените в нея микрофон и високоговорители, а чрез инфрачервена камера ще наблюдава реакциите им. По време на биеналето ще бъдат организирани съпътстващи събития като уъркшоп за използваните техническите решения, дискусии на тема миграция с участието на представители на Фондация Ориент и Фондация #ЗаДоброто, които подпомагат различни групи бежанци в България. Ще бъде организирана дискусия с POV архитекти, автори на проекта в Българския павилион на архитектурното биенале през 2023-та година. Те ще разкажат за вътрешната миграция, довела до хиляди изоставени училища в България. Важна част от съпътстващата програма ще бъде ежеседмичен подкаст със селекция на разговори, проведени в инсталацията. Ще бъде организирана изложба в Българския културен институт в Рим с представяне на инсталацията. Ще бъде създаден документален филм за проекта с фестивална насоченост, описан в плана за разпространение, а наратор във филма ще бъде известният италиански актьор Франко Неро.